

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากการศึกษา ทบทวนแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นศูนย์กลางเมืองในบทที่ผ่านมาเพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัย ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนในการรวบรวม การวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลอย่างเป็นระบบ

3.1 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย

1) สํารวจข้อมูลประกอบการลงภาคสนามเบื้องต้นเพื่อระบุประเด็นปัญหาในงานวิจัย
2) ทบทวนและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ศูนย์กลางเมืองเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย (รายละเอียดตามบทที่ 2)

2) ศึกษาทบทวนข้อมูลทุติยภูมิของพื้นที่เมืองชลบุรี เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนลักษณะความเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองชลบุรีในมิติเชิงสัณฐาน เพื่อระบุช่วงเวลาสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเชิงสัณฐานของพื้นที่ศูนย์กลางเมือง โดยใช้ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานจังหวัดชลบุรี สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดชลบุรี กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองชลบุรี สำนักงานประปาเขต 1 จังหวัดชลบุรี และกรมแผนที่ทหาร เอกสาร สิ่งพิมพ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักวิทยบริการ ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติชลบุรี และแหล่งข้อมูลอื่นๆ ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ ภาพถ่าย การสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่

3) วิเคราะห์รูปแบบการเปลี่ยนแปลงเชิงสัณฐานของพื้นที่ศูนย์กลางเมืองชลบุรีโดยละเอียด ในช่วงพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงสำคัญจากอดีตถึงปัจจุบัน ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบโครงข่ายของทางสัญจร (transport network pattern) ด้วยวิธีการ

ก. วิเคราะห์แผนที่โครงข่ายการคมนาคม จากแผนที่ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS: Geographic Information System) ภาพถ่ายทางอากาศ แผนงานโครงการและนโยบายของภาครัฐ เพื่อวิเคราะห์ถึงลำดับศักดิ์ บทบาทหน้าที่และความสำคัญของโครงข่ายการสัญจรในแต่ละระดับ

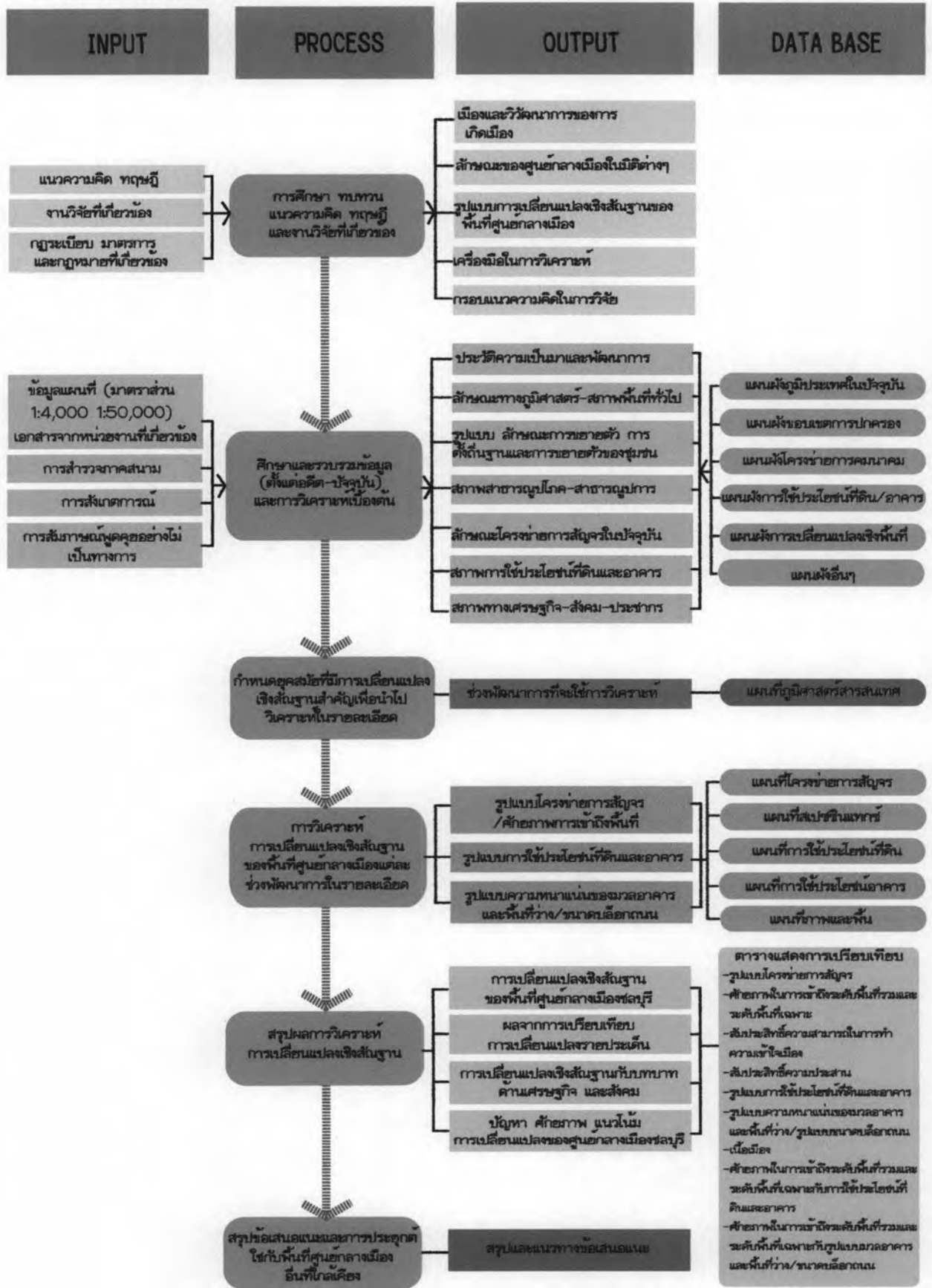
ข. การวิเคราะห์ศักยภาพการเข้าถึงของโครงข่ายการสัญจรและพื้นที่ว่างสาธารณะ รวมทั้งประสิทธิภาพการฝังตัวของเส้นทาง และความสัมพันธ์เชิงโครงข่ายกับความสามารถในการสร้างความเข้าของผู้สัญจร ทางคอมพิวเตอร์ด้วยเทคนิคสเปซซินแทกซ์ (space syntax) โดยนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบของแผนที่ แผนภูมิ ตารางสถิติ ประกอบการบรรยายเชิงวิเคราะห์

2. รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร (land use and building use pattern) ด้วยวิธีวิเคราะห์แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร เพื่อศึกษาถึงรูปแบบ ประเภทสัดส่วน การแบ่งย่านกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ลักษณะการเชื่อมโยงของกิจกรรมการใช้สอย ลักษณะการรวมกลุ่มและการกระจายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อระบุ

ลักษณะความเป็นศูนย์กลางเมืองชลบุรีตลอดจนการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคารในช่วงเวลาสำคัญที่ผ่านมา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบแผนที่วิเคราะห์เชิงกราฟิก ตาราง แผนภูมิ รูปภาพ คำอธิบายเชิงวิเคราะห์

3. รูปแบบความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง (*urban figure and ground pattern*) รูปแบบขนาดบล็อกถนน (*urban block size pattern*) ด้วยวิธีวิเคราะห์แผนที่ ภาพและพื้น (*figure and ground analysis map*) เพื่อวิเคราะห์ถึงสัดส่วนและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบพื้นที่ว่างกับขนาดของมวลอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง การจัดวางตำแหน่งของกลุ่มอาคารและพื้นที่ว่าง ตลอดจนการสร้างความเข้าใจถึงรูปแบบการกระจุกตัวและการกระจายตัว การเพิ่มขึ้นของสิ่งปลูกสร้าง ขนาดบล็อกถนนและการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นที่ศูนย์กลางเมืองชลบุรีในช่วงเวลาสำคัญ นำเสนอขั้นตอนและผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของแผนที่วิเคราะห์เชิงกราฟิก และการอธิบายเชิงวิเคราะห์
- 4) แจกแจงและประมวลรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเชิงสัญญาณลักษณะต่างๆ ทั้งหมดของแต่ละช่วงพัฒนาการของพื้นที่ศูนย์กลางเมืองชลบุรี ตลอดจนปัจจัย และผลของการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กับเศรษฐกิจและสังคม ในรูปแบบของการอธิบายเชิงวิเคราะห์ ประกอบแผนภูมิและแผนที่
- 5) สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหา ศักยภาพ และเสนอแนะแนวทางพัฒนาเบื้องต้น รวมทั้งหลักการประยุกต์วิธีการเบื้องต้นสำหรับพื้นที่ศูนย์กลางเมืองอื่นๆ ในรูปแบบของการอธิบายเชิงวิเคราะห์ ประกอบแผนภูมิและแผนที่

3.2 กรอบการดำเนินการวิจัย

แผนภูมิ 3.1 ระเบียบวิธีการวิจัย